

§ 23

Flytt av Toini-verksamheten

HEL 2023-006972 T 12 00 01

Beslut

Svenska sektion beslutade återremmitera ärendet.

Behandling

Ordförande föreslog återremiss. Svenska sektionen ber om ny beredning som främst av allt utreder möjligheterna att hyra lokaler i närområdet för att betjäna utrymmesbehovet för närskolebarnen, i avsikt att låta Toini-klasserna få stanna kvar i Zacharias Topeliuskolan efter renoveringen.

Svenska sektionen ber i tillägg att man utreder huruvida justeringar i Zacharias Topeliuskolans elevupptagningsområde, utan att riskera närskoleprincipen, kunde vara en dellösning på platsbristen efter renoveringen.

Svenska sektionen önskar därutöver en detaljerad beskrivning och plan av hur Åshöjdens utrymmen i skolbyggnaden och på skolgården, samt dess logistik skulle utformas för att betjäna Toini-elevernas behov på ett ändamålsenligt sätt. Planen görs i tätt samarbete med berörda vårdnadshavare och personal, samt med hjälp av sakkunniga med erfarenhet av nepsy-frågeställningar och -lösningar inom det svenskspråkiga skolnätet. Vidare ber sektionen om att det i beredningen beskrivs hur inklusionsarbetet skulle utformas i Åshöjden ifall Toini-heten placeras i en separat korridor eller sektion i skolbyggnaden.

Svenska sektionens medlemmar understödde förslaget enhälligt.

Föredragande

direktör för den svenska servicehelheten
Niclas Grönholm

Upplysningar

Barbro Björk-Sinisalo, specialplanerare, telefon: 310 81193
barbro.bjork-sinisalo(a)hel.fi

Agneta Eklund, pedagogiskt sakkunnig, telefon: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, chef för den grundläggande utbildningen, telefon: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Vera Schulman, yksikön päällikkö, telefon: 310 20777
vera.schulman(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Bilaga 1 Presentation, Begäran om utlåtande gällande flytt av Toini-klasserna
- 2 Bilaga 2 Zacharias Topeliuskolans direktionens utlåtande
- 3 Bilaga 3 Åshöjdens grundskolas direktionens utlåtande ok
- 4 Bilaga 4 Zacharias Topeliuskolans personals utlåtande
- 5 Bilaga 5 Zacharias Topeliuskolans elevkårs utlåtande ok
- 6 Bilaga 6 Ohje vaikkeimmin kehitysvammaisten lasten opetustilojen suunnittelua varten
- 7 Bilaga 7 2021 Erytisoppilaat - ohjeellinen tilaohjelma

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Fostrans- och utbildningsnämndens svenska sektion beslutar att flytta Zacharias Topeliuskolans Toini-verksamhet (specialklasser för elever med förlängd läroplikt) till Åshöjdens grundskola. Flytten sker under sommaren 2025 i samband med att renoveringen av Zacharias Topeliuskolan inleds och efter att utrymmen för Toini-verksamheten under vårterminen 2025 färdigställts i Åshöjdens grundskola.

Föredragandens motiveringar

Bakgrund

Enligt 15 kap. 2 § i förvaltningsstadgan för Helsingfors stad beslutar fostrans- och utbildningsnämndens svenska sektion om ordnandet och dimensioneringen av undervisningen vid enskilda skolor i enlighet med lagen om grundläggande utbildning. I och med det är det även sektionen som fattar beslut om att grunda eller flytta specialklasser, vilket beslutsförslaget som nedan motiveras, innebär.

Zacharias Topeliuskolan står inför en omfattande grundrenovering, som enligt nuvarande planer kommer att förverkligas under åren 2025 - 2026. I samband med förberedelserna inför renoveringen har man utrett hurdana utrymmesbehov verksamheten i Zacharias Topeliuskolan, och särskilt Toini - verksamheten har, och i hurdana utrymmen pedagogikens och elevernas behov bäst kan tillgodoses. Man har även utrett hurdana byggnadstekniska moderniseringsbehov som i övrigt finns med tanke på byggnaden.

I lokalbehovet som uttrycks i den allmänna lokalplanen (Bilaga 7 2021 Erytisoppilaat – ohjeellinen tilaohjelma) för undervisningsutrymmen för gravt handikappade barn och ungdomar är lokalbehovet för tolv elever

uttryckt i nyttokvadrat, vilket betyder att hyresarealen för dessa kvadrat är ca 550 htm². I planering av lokaler uttrycker sektorn lokalbehovet i nyttokvadrat, som inte omfattar korridorer och utrymningsvägar. I äldre hus är relationen mellan nytto- och hyreskvadrat cirka 1,3. Toini-verksamheten verkar för närvarande på en yta som är ca 500 htm², vilket innebär att nyttokvadraterna som Toini-verksamheten för tillfället har till förfogande är cirka 380 htm². Toini-verksamheten består för tillfället av fyra grupper som består av gravt handikappade barn, det vill säga cirka 24 elever. Det betyder att lokalbehovet för dessa elever är cirka 800–1000 htm². I Toini-verksamheten finns också fyra grupper för elever som inte har gravt handikapp, det vill säga cirka 32 elever. Dessa elevers lokalbehov är ca 250 htm².

Stadsmiljösektorn har utrett att utrymmesbehovet för de tekniska lösningarna är ca 350 m² mot dagens ca 50 m². Tillväxten beror på de reglementsensliga kraven för byggnadstekniska lösningar som omfattar bland annat maskinell luftkonditionering och därtill hörande kanaler. Utrymmesarealen för byggnadsteknik förväntas växa något under planeringen när en mer exakt placering har genomförts. Den antagna utrymmestillväxten är cirka 30–50 m² och den är inte beaktad i det preliminära estimatet. Dessa kvadrat ingår inte i hyreskvadrater.

Alla utrymmen från källare till vind har utretts och beaktats i den preliminära utredningen. Alla utrymmen har även beaktats i placerandet av de tekniska utrymmena, vilket har varit extra utmanande då byggnaden är k-märkt (skyddad) och förändringar i fasaden inte är möjliga. Planerare med stor erfarenhet av skol- och daghemsprojekt, stadsmiljösektorn och stadsmuseet har utrett var reglementsenslig teknik kan placeras. Alla de lokaler som kan användas har nyttjats. Alla lokaler i källaren är inte möjliga att använda då de förutsätter sprängande av berg in till bärande väggar, vilket uppfattas för riskfyllt.

För att förverkliga den verksamhet som finns i Zacharias Topeliuskolan i dag enligt stadens standard för undervisningsutrymmen och teknik tillkommer alltså ett utrymmesbehov som inte nu går att förverkliga. Detta betyder, att det för Zacharias Topeliuskolan är omöjligt att efter renoveringen fortsätta sin verksamhet på samma adress, ifall verksamheten fortsätter i samma form och i samma utsträckning som hittills.

I enlighet med Helsingfors stads strategiska målsättning att bedriva verksamheten på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt för att trygga grunden för en hållbar tillväxt och stadens lokalstrategiska målsättningar är det inte önskvärt eller möjligt att bygga eller hyra nya lokaler ifall det är möjligt att undvika.

Lösningförslag

Då olika lösningar på utrymmesproblematiken utreddes, var utgångsläget dels de ovan nämnda strategidokumentet och de ramar de ger arbetet, dels följande målsättningar:

- Att erbjuda eleverna bästa möjliga lärmiljö
- Att erbjuda personalen bästa möjliga arbetsmiljö
- Att säkra utrymmesmässiga förutsättningar för att förverkliga bästa möjliga pedagogik
- Att göra möjliga förändringar så smidiga som möjligt
- Att ta vara på det specialpedagogiska kunnande som i enheten finns, och erbjuda en möjlighet till, och stöd för att, vidareutveckla det
- Att förbättra möjligheten till inklusion

För att kunna erbjuda bästa möjliga förutsättningar för verksamheten föreslår beredningen därför att Toini-verksamheten flyttas till Åshöjdens grundskola. Detta möjliggörs då Åshöjdens årskurser 7 - 9 och den intensifierade musikundervisningen flyttar till Kottby då den nya skolbyggnaden färdigställs. De utrymmen som då blir tillgängliga i Åshöjdens grundskola kan smidigt och med förhållandevis små justeringar göras lämpliga för Toini-verksamheten, och skulle omformas specifikt för dessa gruppers behov.

Ifall så besluts, kommer planeringen av förändringar i Åshöjdens lokaler att inledas i början av 2024. Den nya skolbyggnaden i Kottby beräknas bli färdig i början av 2025, och årskurserna 7 - 9 och den intensifierade musikundervisningen i årskurs 3-9 flyttar därefter från Åshöjden till Kottby. Lokalförändringar i Åshöjden skulle förverkligas under vårterminen 2025, och då Zacharias Topeliuskolan sommaren 2025 på grund av renovering av skolan flyttar till tillfälliga lokaler, skulle Toini-verksamheten flytta in i specifikt för dem omformade lokaler i Åshöjden.

Genom denna lösning skulle Zacharias Topeliuskolan fortsätta att fungera som närskola för barnen i Bortre Tölö, och eleverna i Toini-verksamheten kan beredas för sina behov mer pedagogiska, ändamålsenliga, fungerande och tillgängliga utrymmen i Åshöjdens grundskola. Zacharias Topeliuskolans närskoleklasser och en till två specialklasser med stöd skulle fortsätta sin verksamhet på Stenbäcksgatan, liksom även förskoleverksamheten.

De utrymmen som planeras görs utifrån gemensamma riktlinjer och anvisningar. Sektor för fostran och utbildning har år 2020 gjort anvisningar för planering av undervisningsutrymmen för gravt handikappade elever för att garantera en likabehandling av alla elever i staden. Riktlinjerna är utformade i samarbete mellan specialpedagoger och arkitekter. (Bilaga 6 Ohje vaikeimmin kehitysvammaisten lasten opetustilojen suunnittelua varten)

Alla delaktiga kommer att involveras i planeringen av respektive utrymmen och i att planera den verksamhet som där kommer att bedrivas. Planering och förberedelser med tanke på såväl utrymmen som pedagogik kommer att inledas i god tid och stöds från sektorn för fostran och utbildning.

I samband med beredningen av det ovan beskrivna förslaget utreddes även andra möjliga lösningar i existerande lokaler, men i inga andra alternativ får Toini-verksamheten tillräckligt med utrymme, eller kan de målsättningar som i början av detta stycke presenterades uppfyllas i lika hög grad som i det förslag som beredningen framför. (Bilaga 1 Presentation, begäran om utlåtande)

Utrymmen och prognoser

Åshöjdens grundskola är belägen inom elevupptagningsområdet för det norra svenskspråkiga området. I samband med att den ersättande nybyggnaden för Kottby skola färdigställs i början av 2025 förläggs den grundläggande utbildningen i årskurserna 7 - 9 samt den intensifierade musikundervisningen i årskurserna 3 - 9 till de nya lokalerna på adressen Pohjolagatan 45. Nämnden för fostran och utbildning har på sitt möte 22.9.2020 § 237 ärende/10 godkänt behovsutredningen gällande den ersättande nybyggnaden. Förskoleundervisning och den grundläggande utbildningen i årskurserna 1 - 6 fortgår i Åshöjdens grundskolas utrymmen på adressen Sturegatan 6. De utrymmen som frigörs i Åshöjden då årskurs 7 - 9 flyttar till Kottby utgör ca 1 800 - 2 000 htm². En stor del av dessa lokaler kan användas för Toini-verksamheten.

I Åshöjdens grundskola finns under läsåret 2022 - 2023 totalt 155 elever varav 45 elever studerar enligt den intensifierade musikundervisningen. I utrymmesberäkningen har man därmed utgått från 110 elever i årskurs 1 - 6. I fastigheten finns också förskoleundervisning som läsåret 2022 - 2023 omfattar 16 barn.

Det totala antalet lokalplatser för förskoleundervisningen och allmän undervisning i Åshöjdens skola beräknas vara tillräckligt utöver de utrymmen som i beräkningarna är reserverade för Toini-verksamheten. Därtill kommer utrymmen som kan utnyttjas för smågruppsundervis-

ning. Den senaste befolkningsprognosen visar en ökning barn i ålder 6 - 12 år. Enligt prognosen är ökningen cirka 60 svenskspråkigt registrerade barn under åren 2023 - 2036 i Åshöjdens elevupptagningsområde.

Utrymmena i Zacharias Topeliuskolan anses tillräckliga med tanke på omfördelning av cirka 55 elever i Toini-verksamheten till Åshöjdens skola, vilket bereder plats för barn inom förskoleverksamheten samt anordnandet av undervisning för elever i en till två specialklasser, utöver den allmän undervisning som fortgår i skolan. Läsåret 2022 - 2023 har Zacharias Topeliuskolan totalt 154 elever, varav 88 elever går i allmän undervisning i årskurserna 1 - 5. Förskolan har 20 barn i allmän undervisning. Den senaste långtidsprognosen för åren 2023 - 2036 visar att elevunderlaget minskar med cirka 30 svenskspråkigt registrerade barn i åldern 7 - 11 under perioden. Denna minskning av elevunderlaget är fördelade på flera årskurser, vilket gör att utrymmesbehovet inte nämnvärt förändras.

Pedagogiska motiveringar

Toini-verksamheten består av specialklasser för elever med förlängd läroplikt. Enligt Regeringens proposition till Riksdagen (RP 86/1997) gäller den förlängda läroplikten gravt handikappade barn. Enligt propositionen innefattar det barn med syn- och hörselskada samt barn som på annat sätt är mentalt eller fysiskt handikappade eller sent utvecklade. Barn som lider av en svår sjukdom kan också beviljas förlängd läroplikt. Enligt förordningen om grundläggande utbildning (2 § 3 mom.) får undervisningsgruppen som omfattar elever med förlängd läroplikt vara högst åtta elever. Har gruppen bildats med elever med mycket gravt handikapp får gruppstorleken vara högst sex elever. Gruppstorleken avgörs utifrån vilken grad av handikapp merparten av eleverna har. Som en del av Toini-verksamheten finns specialförskolegruppen Toini små, som är en specialgrupp på högst sex barn med förlängd läroplikt.

Toini-verksamheten har under en längre tid bestått av åtta undervisningsgrupper, varav fyra har varit för sexelevers grupper och fyra har varit åttaelevers grupper. Toini-verksamheten är centraliserad verksamhet för de svenska grundskolorna i Helsingfors, men tar också i mån av möjlighet emot elever från närliggande kommuner vilka slutit avtal med Helsingfors stad. Till förskolans specialgrupp kommer endast barn från Helsingfors. Alla elever med förlängd läroplikt i Helsingfors får inte undervisning inom Toini-verksamheten, utan undervisas då i närskolan eller i områdets specialklass eller i specialklass för elever inom autismspektrum. Endast de elever som anses gynnas av Toini-

verksamheten och dess lärmiljö får särskilt stöd inom denna verksamhet.

Ändamålsenlig fysisk lärmiljö är en förutsättning för att en god pedagogisk verksamhet ska kunna förverkligas. Bland elever med förlängd läroplikt finns sinneskänsliga elever och därför bör denna sinneskänslighet beaktas i såväl lärmiljön inomhus samt utomhus. Vid planeringen av utrymmen bör man ta i beaktande belysningen och ljuddämpningen. Det behöver finnas olika typer av utrymmen och inredning för bland annat sinnesstimuli, återhämtning, motorisk träning, gruppaktivitet och terapi. Det behövs också mellandörrar för avgränsning och ljudisolering. Skolgården behöver förses med områden som är begränsade från visuella och auditiva intryck. För detta ändamål går det att förverkliga väggar och kojor. Kojorna kan förutom att ge möjlighet till återhämtning och trygghet också ge en möjlighet till att rymma säkert för de elever som har det behovet. Skolgården behöver också förses med gungor och sandlåda.

Toini-verksamheten är också till för elever med begränsad fysisk rörelseförmåga. Eleverna bör oberoende av förmåga och hjälpmedel kunna röra sig tryggt och säkert i skolan och på skolgården. Skolbyggnaden bör förses med bland annat ändamålsenliga hissar, ramper, handtag, toaletter och tvättmöjligheter. Också skolgården bör erbjuda aktivitetsmöjligheter för elever med fysisk funktionsnedsättning.

I Åshöjdens grundskola finns det tillräckliga utrymmen samt möjlighet att förverkliga ändamålsenliga utrymmen både inomhus och utomhus. Intill skolan finns parkområden som kan användas för återhämtning, undervisning och motorisk träning. Nära skolan finns också lekplatsen Brahe och Braheplanen. Sektorn för fostran och utbildning har år 2020 gjort anvisningar för planering av undervisningsutrymmen för gravt handikappade elever för att garantera en likabehandling av alla elever i staden. I anvisningen framkommer det bland annat beskrivning av hurdana utrymmen som behövs och hurdan skolgården bör vara. I anvisningen framkommer också hur utrymmesplaneringen bör beakta tillgängligheten och inklusionsmöjligheter. I Åshöjdens grundskola finns från och med hösten 2025 elever i årskurserna 1 - 6. Genom tätt samarbete, gemensam verksamhet, flexibla undervisningsgrupper och ändamålsenliga utrymmen kan inklusion förverkligas i skolans verksamhet.

Information och delaktiggörande

Stadsfullmäktige beslöt i samband med sitt möte 31.10 2022 om Zacharias Topeliuskolans renovering, vilken skall ske under åren

2025 och 2026. 10,92 M € har reserverats för en totalrenovering av byggnaden. Efter detta beslut inledde stadsmiljösektorn i samarbete med sektorn för fostran och utbildning i december 2022 en förundersökning gällande renoveringen. I detta sammanhang utreddes vilka förändringar och krav verksamheten och den tekniska moderniseringen av byggnaden medför. I arbetet deltog sektorns sakkunniga på såväl renoveringar, utrymmesplanering som pedagogik. De sakkunniga utredde hurdana utrymmesbehov verksamheten, och särskilt Toini-verksamheten har, samt i hurdana utrymmen pedagogikens och elevernas behov bäst kan tillgodoses. Det visade sig snart, att de behoven är omöjliga att uppfylla i den nuvarande skolbyggnaden på Stenbäcksgatan. Detta beror på de specialutrymmen undervisningen behöver och det moderniseringsbehov som i övrigt finns med tanke på byggnaden.

I februari och mars 2023 mötte sektorns sakkunniga och ledarna för den svenska servicehelheten ledarna för berörda enheter, och informerade dem om vad som framkommit i förberedelserna. Eftersom Toini-verksamheten även har elever från Helsingfors grannkommuner informerades grannkommunernas skoldirektörer om situationen i samband med ett reguljärt möte den 17 mars 2023.

Den 20 mars 2023 hölls ett informations- och diskussionsmöte för ledare, personal och direktioner för Zacharias Topeliuskolan och Åshöjdens grundskola samt ledare och personal i förskolan i Zacharias Topeliuskolan, varefter ett Wilmameddelande sändes samtliga vårdnadshavare i bägge skolor. Ett informations- och diskussionsmöte för vårdnadshavare i bägge skolor hölls den 30 mars.

Informations- och diskussionsmöten för ledare och personal för Zacharias Topeliuskolan och Åshöjdens grundskola ordnades i början av maj. För Åshöjdens del var datumet den 3 maj och för Zacharias Topeliuskolans del den 10 maj.

Direktionerna ombads den 28 april 2023 i ett meddelande skolornas rektorer vidarebefordrade att ge sina utlåtanden gällande förslaget om flytt av Toini-verksamheten. Förslaget presenterades för direktionen i Åshöjdens grundskola den 8 maj och för direktionen i Zacharias Topeliuskolan den 11 maj. I direktionernas utlåtanden ingår även elevernas och personalens utlåtanden. Personliga höranden med respektive rektor ordnades den 23 maj, och ett hörande för lärare och av Helsingfors anställda skolgångshandledare som arbetar med och i skolans Toini-verksamheten samt av Helsingfors anställd personal inom eftermiddagsverksamhet och lovvård ordnades den 29 maj. Vid samtliga tillfällen presenterades förslaget av chefen för den grundläggande utbild-

ningen, i de flesta fall med stöd av sakkunniga från sektorn för fostran och utbildning.

Sammanfattning av direktionsernas, elevernas och personalens utlåtanden

Zacharias Topeliuskolans och Åshöjdens grundskolas direktorer har sänt in sina utlåtanden gällande flytt av Toini-verksamheten. Båda direktionerna har hört respektive elevkår och personal.

I båda skolornas utlåtande framkommer det att man värdesätter det specialkunnande som finns inom Toini-verksamheten och båda lyfter fram oro över hur detta specialkunnande ska bibehållas då verksamheten flyttar. Zacharias Topeliuskolans direktion, elevkår och personal oroar sig särskilt över den förändring i verksamheten och verksamhetskulturen som en flytt av specialklasserna skulle innebära. I utlåtandena ifrågasätts varför det föreslås en förändring för verksamhet som fungerar så väl.

Planen är inte att lägga ner en verksamhet för att starta en ny, utan flytta en befintlig verksamhet. På så sätt kan man bibehålla det specialkunnande som finns och samtidigt ger flytten en möjlighet att utvärdera verksamheten och utveckla den. Det behöver frigöras tid för planering av verksamheten i den nya skolan så att goda erfarenheter och kunskande kan sammanfogas till ny fungerande enhet.

Zacharias Topeliuskolans direktion undrar om det kunde vara möjligt att häva beslutet om att flytta Åshöjdens grundskolas årskurser 7 - 9 samt den intensifierade musikundervisningen till den nya enhetsskolan i Kottby. De föreslår att Toini-verksamheten istället kunde flytta till skolan i Kottby.

Nämnden för fostran och utbildning godkände Kottby skolans behovsutredning den 22 september 2020. Stadsfullmäktige godkände Kottby lokalprojekts projektplan i sitt möte den 22 september 2021. I rådande byggnadsskede kan planerna och besluten inte längre ändras.

Båda skolornas elevkårsstyrelser oroar sig för att verksamheten i Zacharias Topeliuskolan splittras. Åshöjdens grundskolas direktion och elevkår bekymrar sig tillsammans med direktionen över de bristande inklusionsmöjligheterna för årskurserna 7 - 9 inom Toini-verksamheten.

En förändring i verksamheten väcker känslor och det finns ofta oro för det nya. Då processen startades för att hitta nya utrymmen för Toini-verksamheten var målet att hitta en enhetsskola så att inklusion skulle

29.08.2023

gå att förverkligas för alla årskurser. Med beaktande av de befintliga och blivande enhetsskolorna samt elevprognosen kunde inte en lösning hittas för detta ändamål. I mån av möjlighet kunde samarbetet med årskurs 7 - 9 i Kottby utvecklas i framtiden så att inklusion för de äldre eleverna kunde förverkligas.

Åshöjdens grundskolas direktions och personal lyfter fram behovet av att se över skolgården så att den uppfyller behoven för den nya verksamheten. Elevkåren föreslår att Leninparken intill skolan också utnyttjas som rastområde. Även personalen och direktions vid Zacharias Topelius skolan oroar sig över att skolgården vid Åshöjdens grundskola är mindre och inte lika lämpad för verksamheten. Det finns oro för säkerheten och personalen lyfter fram att skolan bör förses med ändamålsenliga staket. Elevkåren i Zacharias Topelius skolan oroar sig för att skidning runt skolan inte kan förverkligas i Åshöjden.

Åshöjdens grundskolas gårdsplan kommer att renoveras och då görs det med beaktande av den verksamhet som finns i eller planeras för enheten. I sektorns utarbetade anvisningar för planering av undervisningsutrymmen för gravt handikappade barn ingår också anvisningar för hos skolgården bör planeras. I planeringen deltar också personalen från enheten.

Elevkåren i Zacharias Topelius skolan ser att förändringen av verksamheten skulle innebära mera utrymmen för den verksamhet som blir kvar i skolan. De ser också att skolan behöver en renovering och att specialklass med stöd, som skulle stanna kvar i skolan, skulle kunna få mer ändamålsenliga utrymmen. Direktions ifrågasätter den verksamhet som nu finns i Zacharias Topelius skolan. De anser att elever som inte gynnas av Toini-verksamheten antagits och personalen lyfter fram att en del av eleverna i Toini-verksamheten kunde gynnas av smågruppsverksamhet i sin närskola. Direktions lyfter fram att specialklass med stöd som placerats i Zacharias Topelius skola bidrar till utrymmesbristen. De ifrågasätter dokumenten som ligger som grund för utrymmesplaneringen inför den planerade renoveringen av skolan. De skulle också vilja veta vilka sakkunniga som varit involverade i processen. Det ifrågasätter också varför inte andra utbildningsanordnare med liknande verksamhet hörts i frågan. Direktions anser att de svenskspråkiga särdragen för specialundervisningen inte beaktats i beredningen.

I beredningsprocessen av flytten av Toini-verksamheten har det också diskuterats möjligheten att dela på den verksamhet som nu ingår i Toini-verksamheten. På så sätt kunde en del av verksamheten stanna kvar i Zacharias Topelius skolan medan den övriga verksamheten skulle flyttas till andra skolor. Enskilda klasser för elever med förlängd läro-

plikt skulle då innebära klasser med elever från olika årskurser. I den nuvarande Toini-verksamheten går det att bilda åldersenliga grupper. Dessutom går det flexibelt att flytta eleverna mellan sexeleversgrupper och åttaeleversgrupper beroende på hur eleven utvecklas och stödbehovet ändras. Styrkan bland Toini-verksamhetens personal är ett starkt mentorarbete och teamarbete, vilket har varit speciellt viktigt då skolan haft utmaningar med att rekrytera behörig och erfaren personal.

Helsingfors stads grundskolor har ingått i projektet Utbildning för alla där målet varit att utveckla verksamhetskulturen, -strukturen och kunskande så att det finns bättre förutsättningar att stöda eleverna i skolan. Staden följer också närskoleprincipen och har genom att utveckla specialklassnätverket kunnat stärka det specialpedagogiska kunnandet på områdena. Processbeskrivning för antagningen till Toini-verksamheten har också utarbetats för att bättre kunna fatta beslut om vilka elever som gynnas av Toini-verksamheten och vilka elever som gynnas av verksamhet i områdets specialklass eller närskola.

Beredningen av flytten av Toini-verksamhet sker av sektorns sakkunniga vars uppgift är att samla in nödvändig information. I beredningen har man utgått från information som samlats in under långvarigt samarbete med personal och ledare, delaktighet i olika nätverk, samarbete med andra aktörer med specialpedagogiskt kunnande, konsultation med sakkunniga inom handikappservicen, specialpedagogiken och elevvården, anvisningar som utarbetats i staden, styrande dokument för verksamheten samt forskning och litteratur inom ämnet.

Direktionens i Åshöjdens grundskola undrar om utrymmena i Åshöjden grundskola på lång sikt kommer att vara tillräckliga. De oroar sig också över utrymmena i Norra området överlag inte kommer att vara tillräckliga för den planerade verksamheten. Både elevkåren och direktionen ställer frågor gällande flytt och tidtabeller. Direktionen lyfter fram vikten av en noggrann planering och undrar hur arbetsron i Åshöjdens grundskola kan tryggas under renoveringen av specialutrymmen. Elevkåren funderar hur hisskapaciteten ska räcka till för behovet och föreslår att Toini-verksamheten får sina utrymmen på första våningen. Personalen lyfter fram oro kring säkerhet speciellt med tanke på utrymning.

Under rubriken Utrymmen och prognoser presenteras en redogörelse för utrymmeskapaciteten i Åshöjden grundskola. Under informations- och hörandetillfällen har processen och tidtabellen för flytten av verksamheten presenterats. Materialet (bilaga 1) har också funnits som grund vid hörandetillfällena. En mer detaljerad planering och tidtabell kan utarbetas när beslutet om verksamhetens flytt har fattats och pro-

29.08.2023

cessen går vidare. Säkerhetsaspekten är en viktig del av planeringen och kommer att beaktas i enlighet med stadens riktlinjer.

Hur taxitrafiken ska organiseras och göras säker väcker oro hos båda direktionserna och personalen i Åshöjdens grundskola. Zacharias Topeliuskolans direktions ser också brister i att flytta Toini-verksamheten med tanke på närheten till Barnsjukhuset och Folkhälsans utrymmen.

I kartläggningen av alternativa utrymmen för Toini-verksamheten beaktades även taxiskjutsen. Sektorns arkitekter bedömde att det går att förverkliga en fungerande och säker avlämnings- och avhämtningsplats vid Åshöjdens grundskola. Planeringen av skolgården och utrymmen för taxiskjutsen framskrider när beslutet om flytten fattats.

Zacharias Topeliuskolans läge är väldigt lämpligt med tanke på intilliggande barnsjukhus. Åshöjdens grundskola är beläget under 3 km från Nya barnsjukhuset. Eleverna inom Toini-verksamheten är också i behov av andra tjänster än de som erbjuds på barnsjukhuset. Berghälls familjecenter, där bland annat den svenskspråkiga handikappservicen finns, är på ungefär 1 km avstånd från Åshöjdens grundskola. Till barnpsykiatri är det ungefär lika lång väg från båda skolorna.

Zacharias Topeliuskolans direktions och personal är missnöjda med processen gällande flytten av verksamheten. Direktionsen anser att personalen inte varit tillräckligt involverade och att eleverna i Toini-verksamheten inte kunnat höras i frågan på önskvärd sätt. Direktionsen påpekar att en barnkonsekvensanalys bör göras inför en beredning. De efterlyser också "den verkliga planen för Zacharias Topeliuskolan" och "önskar bättre transparent gällande helhetsbilden av de beslut som påverkar de svenskspråkiga skolbarnen i Helsingfors".

Under rubriken Information och delaktiggörande framgår hur processen framskridit och hur delaktigheten förverkligats. Då en kommun fattar ett beslut som berör en grupp barn, ska en barnkonsekvensanalys utföras. Förutom att barnen ska informeras och höras ska också en analys av hur beslutet påverkar bland annat barnens välmående, vardag, hälsa, omsorg, skydd och säkerhet. Analysen ska basera sig på den information beredaren samlat in. Denna beredning innehåller en barnkonsekvensanalys. Beslut gällande servicenät och verksamhetsställen fattas av stadens politiska organ. Beredningarna och besluten är offentliga. Stadens tjänstemän utgår från beslutna riktlinjer och planer för stadens verksamhet samt utifrån styrande dokument som styr verksamheten.

Direktionsen och personalen i Åshöjdens grundskola lyfter fram behovet av personalfortbildning som stöder inklusion och samarbete för den planerade verksamheten i skolan. Direktionsen känner en viss oro för

29.08.2023

ledningens och personalens ork och vill försäkra sig om att parterna får det stöd de behöver. Åshöjdens personal ser dock fördelar med att få Toini-verksamheten till sin skola. "Flytten av Toini-verksamheten möjliggör mångsidighet för alla lärare och eftersom det blir nytt för alla, kan man börja bygga något tillsammans. Flytten gynnas också allmän undervisningen, eleverna får se att det finns olika slags människor. Elever blir vana vid att möta många sorters människor."

Sektorn för fostran och utbildning har möjlighet att erbjuda personalen fortbildning och handledning. Sektorns chefer och sakkunniga stöder skolornas ledning och personal i utvecklingen och förverkligande av verksamheten. I planen för fortbildning, utveckling och handledning beaktas ledningens och personalens välbefinnande.

Barnkonsekvensanalys

Direktionerna och rektorerna vid Zacharias Topeliuskolan och Åshöjdens grundskola har fått till uppgift att informera och höra elevkåren i vardera skolan. Eleverna har fått ställa frågor samt lämna in ett utlåtande gällande sina frågor och kommentarer. Alla elever i dessa enheter har inte förmåga att uttrycka sina åsikter och behov och därför bör vårdnadshavares och personalens tankar om barnens bästa särskilt beaktas.

Åshöjdens grundskola är väldigt centralt beläget i Helsingfors med tanke på skolresan från olika områden i Helsingfors och grannkommuner. Toini-verksamheten är centraliserad service för alla elever inom grundläggande utbildning i Helsingfors. Verksamheten bygger på att ge eleverna en kompensande skolmiljö och lika möjlighet att utvecklas till sin fulla potential. Genom att följa stadens utarbetade riktlinjer för denna elevgrupp behandlas eleverna jämlikt oberoende av språklig bakgrund eller skolspråk. De svenskspråkiga barnen med förlängd läroplikt är en minoritets minoritet. Likabehandlingen gällande tillgången till tjänsterna och deras kvalitet bör därför särskilt säkras.

För eleverna inom allmän undervisning i vardera skolan, samt inom special klass med stöd, innebär det en förändring i skolans verksamhet, som behöver diskuteras och bearbetas. För eleverna inom Toini-verksamheten innebär beslutet en förändring i verksamhetsställe. Detta bör förberedas väl så att eleverna känner sig trygga och för att minimera belastningen. Personalen bör ta i beaktande att det tar tid för eleverna att vänja sig vid den nya miljön och med nya vuxna och skolkamrater. Beslutet och planen innebär dock att eleverna inom Toini-verksamheten inte behöver gå i skola i tillfälliga utrymmen på grund av

renoveringen och därmed kan man också minska flytt av verksamhet för eleverna.

För en del elever i Zacharias Topeliuskolan innebär en flytt av Toini-verksamheten att syskonen inte längre går i samma närskola, medan för familjer inom Åshöjdens grundskolas skolutpagningsområde innebär beslutet att barnet inom Toini-verksamheten nu skulle gå i samma skola som sina syskon. Detta innebär en förändring för barnen och familjerna, som en del gynnas av och andra inte.

Beslutet att flytta verksamheten grundar sig på att kunna ge eleverna inom Toini-verksamheten tillräckliga och mer ändamålsenliga utrymmen som stöder elevernas välmående och vardag. Med tillräckliga utrymmen kan staden förverkliga en skolmiljö som både stöder barnets inläring och välbefinnande. För eleverna inom den allmänna undervisningen och i special klass med stöd i Zacharias Topeliuskolan innebär beslutet att det också för dem finns tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen. I utrymmesplanering bedöms att eleverna inom den allmänna undervisningen i Åshöjdens grundskola har tillräckliga utrymmen och att beslutet av flytt av verksamhet tillför en skolmiljö som i högre grad beaktar elevernas inläring och välbefinnande. Skolgården i Åshöjdens grundskola är mindre än Zacharias Topeliuskolans skolgård. Därför läggs det stor vikt vid planeringen av skolgården så att elevernas behov och säkerhet uppfylls.

Föredragande

direktör för den svenska servicehelheten
Niclas Grönholm

Upplysningar

Barbro Björk-Sinisalo, specialplanerare, telefon: 310 81193
barbro.bjork-sinisalo(a)hel.fi

Agneta Eklund, pedagogiskt sakkunnig, telefon: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, chef för den grundläggande utbildningen, telefon: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Vera Schulman, yksikön päällikkö, telefon: 310 20777
vera.schulman(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Bilaga 1 Presentation, Begäran om utlåtande gällande flytt av Toini-klasserna
- 2 Bilaga 2 Zacharias Topeliuskolans direktionens utlåtande
- 3 Bilaga 3 Åshöjdens grundskolas direktionens utlåtande ok
- 4 Bilaga 4 Zacharias Topeliuskolans personals utlåtande
- 5 Bilaga 5 Zacharias Topeliuskolans elevkärs utlåtande ok
- 6 Bilaga 6 Ohje vaikeimmin kehitysvammaisten lasten opetustilojen suunnittelua varten

29.08.2023

Ärende/6

7 Bilaga 7 2021 Erityisoppilaat - ohjeellinen tilaohjelma

Sökande av ändring

Omprövning, fostrans- och utbildningsnämnden

Beslutshistoria

Svenska sektionen vid nämnden för fostran och utbildning 06.06.2023 § 16